

Veilig werken

**Duurzaam bodemgebruik
in de landbouw**

Helicon

Programma voor vandaag:

- Duurzaam bodemgebruik in de landbouw**
- Kahoot**
- Oefentoets bodemgebruik**
- ...**

Veilig werken & Duurzaam bodemgebruik ?

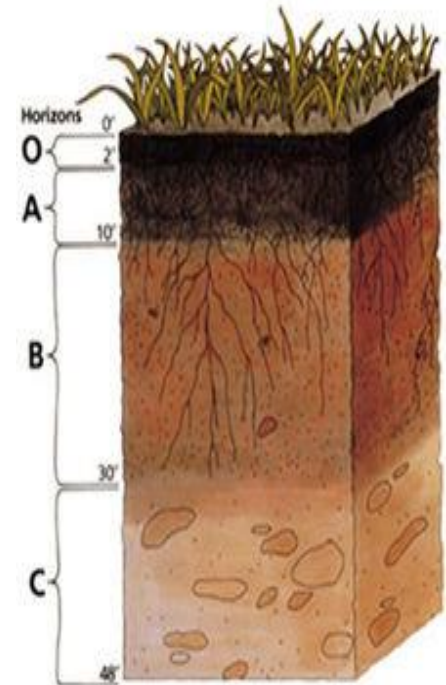
Veilig werken & Duurzaam bodemgebruik ?

- Een kwart van de 's werelds bruikbare bodems zijn al matig of ernstig aangetast!
- **Elk jaar verliezen we 10 - 12 miljoen hectare** vruchtbare bodem in Zuid-Amerika, Afrika, en Azië door landdegradatie en woestijnvorming.
- Ten minste één miljard mensen hadden hun bestaan en toekomst kunnen bouwen op deze nu verloren gronden.
- Door de stijgende vraag naar voedsel worden meer dan **1.000 hectare bos per uur gekapt** om nieuwe landbouw grond te maken.

People, planet, profit (PPP) benadering

- Naast ecologische waarden worden evenzeer economische en sociaal culturele aspecten meegewogen en staat het voorkomen van ongewenste afwenteling centraal.
1. Landbouwkundige vormen van bodemgebruiksvormen (**profit**) leidt tot
  2. een aantrekkelijk landschap (**people**)
  3. gemiddeld lage milieudruk en grote mate van biodiversiteit (**planet**)

Duurzaam bodemgebruik aspecten

1. organische stof,
2. bodembiodiversiteit,
3. bodemstructuur,
4. verontreinigingen,
5. erosie

□ Organische stofgehalte

- Het landbouwkundig minimaal vereiste = 0,5 %
- Het geadviseerde traject is 0,8-1,3% voor duinen en zeezandgronden
- **Veilig werken:** voorkomen dat het organische stof daalt tot onder kritisch minimum

□ Bodembiodiversiteit

- **Veilig werken:** Behoud, herstel en bevorderen van het benutten van bodembiodiversiteit

Bodembiodiversiteit en bodem-ecosysteem

Basis = een levende bodem

- 4000 kg bodemleven/ha = 6 koeien
- Meer dan 12.000 soorten op 1 m² grasland

Microfauna/flora

Grootte: 1-100 µm

Bacteriën

100 miljard cellen van 10.000 soorten

Schimmels

50 km schimmeldraden van 100-en soorten

Eencelligen

100.000 cellen van 100-en soorten

Nematoden

10.000 individuen van 100-en soorten

Mesofauna

Grootte: 100 µm – 2 mm

Beerdertjes

Springstaarten
Mijten

Gecombineerd

1000-en individuen van 100-en soorten

Macro/Megafauna

Grootte: > 2 mm

Regenwormen

Mieren

Pissebedden

Duizendpoten

Zoogdieren

Gecombineerd

100-en individuen van 10-tallen soorten

Een **ecosysteem** wordt gevormd door de wisselwerkingen tussen alle organismen en de abiotische omgeving binnen een zekere geografische of anderszins afgebakende eenheid

□ **Bodemstructuur**

- **Veilig werken:** Voorkomen van bodemverdichting zowel in als onder de teeltlaag
- → de bodemdruk verminderen en/of bodembelasting onder ongunstige omstandigheden te voorkomen.
- **Maatregelen (onder andere):**
  1. de juiste bandenkeuze en/of lage bandendruk,
  2. grondbewerking in het voorjaar als de grond droog genoeg is,
  3. zo mogelijk in het najaar op tijd oogsten of toepassing van een vaste-rijpadensysteem,
  4. een goede ont- en afwatering van het perceel van belang.

Verontreinigingen

1. Nutriënten:

bereiken van een goede ecologische toestand, zo min mogelijk lekverliezen, balans input en output.

2. Gewasbeschermingsmiddelen:

afname van de milieubelasting door geïntegreerde gewasbescherming

3. Zware metalen:

voorkomen verliezen naar omgeving en streven naar balans input en output

Erosie

Erosie

- **Erosie**
- Erosie is het proces van slijtage van een vast oppervlak waarbij materiaal wordt verplaatst of geheel verdwijnt.
- Op Aarde gebeurt erosie (van de bodem) dagelijks vooral door de werking van wind, stromend water en ijs.
- Menselijke activiteiten kunnen het erosieproces versterken:
  1. het kappen van bossen en
  2. het kaal houden van de bodem door ploegen.
- **Veilig werken:** Voorkomen bodemerosie

Vruchtopvolging

- Op een perceel verschillende gewassen na elkaar telen om bodemziekten en plagen te voorkomen
- Hetzelfde gewas komt pas na een aantal jaren weer op het perceel terug
- Houdt de bodem gezond en de gewassen productief
- Nuttig voor de bodemvruchtbaarheid, de bodemstructuur en het onderdrukken van onkruid

Twee bouwplannen

Bouwplan 1:3	Bouwplan 1:6
1. Consumptieaardappelen	1. Consumptieaardappelen
2. Suikerbieten	2. Zomergerst + groenbemester
3. Tarwe + zaaiui	3. Peen
	4. Erwtten + groenbemester
	5. Zaaiui
	6. Tarwe + groenbemester
17% graan	33% graan
17% groenbemester	50% groenbemester
66% gewassen die laat geoogst worden	33% gewassen die laat geoogst worden

Groenbemesting

- Zorgvuldig mineralenbeheer en het instandhouden van een goede bodemconditie
  1. opbouw van organische stof,
  2. de bevordering van bodemleven en bodemstructuur,
  3. en het vastleggen van voedingsstoffen
- Goed onderwerken om hergroei te voorkomen.
- **> 25 cm** is niet gunstig = afsluiten van zuurstof
- In plaats van de gewenste afbraak vindt dan conservering plaats, vergelijkbaar met inkuilen.

Maïs zaaien in de graszode

Oefentoets “Duurzaam bodemgebruik”

